

FAIRTRADE
ČESKO a SLOVENSKO

2018

VÝROČNÍ ZPRÁVA

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

NA OBÁLCE:

ZACHARIA KIENTORE

PĚSTUJE KAKAO V POBŘEŽÍ SLONOVINY
JAKO ČLEN FAIRTRADOVÉHO DRUŽSTVA
SCOOPRADI.

Zacharia se stará se svým strýcem o 3 hektary kakaovníků poblíž vesnice Krezoukoue. Jejich družstvo sdružuje celkem 2363 pěstitelů a v roce 2017 vypěstovalo 3504 tun kaka. Při sklizni si lidé ve vesnici vzájemně pomáhají, společně odsekvávají plody ze stromů a získávají z nich kakaové boby. Družstvo pak díky fairtradovému příplatku nakupuje pro společnou potřebu sklady, nákladní auta, motorky a mačety, ale také přispívá na stavbu škol a léky lidem ve vesnicích.

Ing. Jiří Hejkrlik, Ph.D.
člen (a do 10. 7. 2019 předseda) správní rady
Fairtrade Česko a Slovensko, z.s.

ÚVODNÍ SLOVO

Dostává se vám do ruky výroční zpráva neziskové organizace Fairtrade Česko a Slovensko. Popisuje, kdo jsme, jaké aktivity jsme v roce 2018 realizovali a jak jsme hospodařili. Já bych se ale ve svém úvodním slově chtěl zastavit především u toho, PROČ to všechno děláme. U smyslu a poslání systému Fairtrade a tedy i Fairtrade Česko a Slovensko.

V době, kdy tyto řádky píšu, cena kávy na světovém trhu klesla na nejnižší cenu za posledních 10 let, což znamená 20 Kč za libru zelené kávy (0,45kg). Většina kávových producentů musí prodávat alespoň za 30 Kč za libru zelené kávy, aby pokryla náklady na pěstování. Kávy se přitom prodává čím dál tím více. Učebnicová ekonomická teorie nás učí, že když stoupá poptávka a roste cena produktu, vytváří to tlak na vyšší nabídku a lepší možnosti pro výrobce produktu. Kávoví farmáři, kterých je ve světě asi 21 milionů, by nyní měli mít ideální podmínky pro vyjednávání lepší ceny, investice a rozvoj svých farem. Tak proč farmáři, kteří pro nás kávu pěstují, opouštějí svá pole a živobytí a odcházejí do přeplněných měst nebo dokonce do jiných zemí hledat za kávu nějakou náhradu?

Na vině je složitá kombinace několika faktorů zahrnujících počasí, politická rozhodnutí a regulace kurzů měn v zemích, které kávu vyváží, rostoucí objemy spekulativních obchodů velkých investorů na kávových burzách, nevyvážený přístup k informacím mezi drobnými zemědělci a velkými korporacemi, které kávu vykupují, a ekonomická moc a měnící se strategie těchto velkých nadnárodních aktérů kávového trhu. Nicméně podstatný závěr je, že globální hodnotové řetězce tropických komodit jako je káva, kakao, čaj, bavlna, banány nebo řezané květiny se díky jejich složitě povaze nedají jednoduše vysvětlit standardním předpokladem ekonomické teorie, že nabídka prostě odpovídá poptávce.

Proto je tu systém Fairtrade, aby nabídl pozitivní alternativu spotřebitelům, kterým toto vše není jedno. Díky jednomu z nástrojů jak Fairtrade výkupní ceny produktů stabilizuje – pevně určené minimální výkupní ceně – je nyní, v létě roku 2019, cena ve Fairtrade pro kávové farmáře v průměru o 40 % vyšší než běžná cena na trhu. Kromě garance minimální výkupní ceny v případě náhlých, nekontrolovatelných a dočasných poklesů cen komodit na světových komoditních burzách přináší Fairtrade již od počátku existence pěstitelům i další benefity: Definuje rámce pro uzavírání transparentních a dlouhodobých smluv mezi zemědělci a obchodníky, poskytuje Fairtrade příplatek na rozvoj, jehož část musí farmy investovat do zlepšení kvality kávy, poskytuje tréninky a buduje odborné kapacity drobných farmářů. Fairtrade se zároveň zaměřuje na naplňování SDG, zejména cíle č. 1 – ukončení chudoby ve všech jejích projevech. Pozitivní dopad Fairtrade na producenty tropických komodit ale pokrývá i dalších 7 SDG cílů. Fairtrade tak vytváří kvalitativně lepší rámec pro obchodování s kávou a podobnými produkty, pro který se producenti a obchodníci mohou, ale také nemusí rozhodnout. O tom kolik farmářů a kolik obchodníků se do systému Fairtrade zapojí, ale stále rozhodují hlavně spotřebitelé. A zejména ti, kteří si vyberou produkt označený známkou FAIRTRADE, požadují od svých obchodníků záruku, že jejich cappuccino, latte nebo espresso zajistilo farmářům na začátku dlouhého hodnotového řetězce důstojné živobytí a jsou tím ochotni přispět k vytváření kvalitativně lepšího systému světového obchodu. Těmto spotřebitelům patří i můj dík.

KDO JSME

Fairtrade Česko a Slovensko, z.s., je platformou organizací občanské společnosti, které se zabývají etikou obchodu, globálním rozvojem, udržitelnou spotřebou, ochranou životního prostředí a lidských práv.

Již od roku 2004 pracujeme na zvyšování informovanosti o principech a smyslu systému Fairtrade. V České republice a na Slovensku zastupujeme globální organizaci Fairtrade International, jsme garantem vysoké kvality a důvěryhodnosti ochranné známky FAIRTRADE.

Monitorujeme český a slovenský trh s fairtradovými výrobky a podporou uvědomělé spotřeby napomáháme k tomu, aby se fairtradové výrobky v co nejvyšší míře dostávaly do obchodní sítě v ČR a na Slovensku. Vedle spolupráce s obchodníky působíme také na širokou veřejnost, a to prostřednictvím aktivit, které organizujeme či na kterých se podílíme, jako jsou kampaně Fairtradová města, Fairtradové školy, Fandíme Fairtrade nebo happening Férová snídaneň.

Více na www.fairtrade-cesko.cz

SYSTÉM FAIRTRADE A ZNÁMKA FAIRTRADE

Známka FAIRTRADE označuje výrobky, které splňují sociální, ekonomické a environmentální standardy nastavené mezinárodní organizací Fairtrade International. Zákazníky informuje o tom, že pěstitelé dostali za svou práci spravedlivou a stabilní výkupní cenu, která pokrývá náklady na udržitelné pěstování. Kromě spravedlivé výkupní ceny dostávají pěstitelé zapojení do systému Fairtrade ještě fairtradový příplatek, který mohou použít k investicím do rozvoje svých farem a svých komunit, a to na základě demokratického rozhodování členů komunity. Nákupem výrobků s označením FAIRTRADE tak zákazníci přispívají ke zlepšování životních podmínek drobných pěstitelů v zemích globálního Jihu (takzvaných rozvojových zemích).

Vytvořením a kontrolou dodržování výše zmíněných standardů Fairtrade usiluje o pozitivní změnu v pěti klíčových oblastech: práva zaměstnanců, klimatická změna, ochrana dětí a znevýhodněných dospělých, genderová rovnoprávnost a důstojný příjem.

Více na www.fairtrade.net

OBCHOD S FAIRTRADE VÝROBKÝ V ČR A SR – VYBRANÉ UKAZATELE ZA ROK 2018

Z primárních surovin, z nichž se fairtradové výrobky vyrábějí, jsou pro český a slovenský trh z pohledu objemů nejvýznamnější káva, kakao, bavlna, čaj, třtinový cukr a ovoce.

Pokud jde o objem, byla až do roku 2016 nejprodávánější fairtradovou surovinou v ČR a SR káva. V roce 2017 ji co do množství primární suroviny (kakaových bobů) překonalo kakao, které bylo nejprodávánější fairtradovou surovinou u nás i v roce 2018. Důvodem je pravděpodobně skutečnost, že v rámci systému Fairtrade začaly fungovat programy pro vybrané suroviny, které umožňují zpracovatelům použít fairtradové suroviny i do kompozitních výrobků, tedy do takových, v nichž ostatní suroviny fairtradové nejsou; takovéto výrobky nejsou označeny známkou FAIRTRADE, ale logem programu pro konkrétní surovinu. Cílem tohoto opatření bylo usnadnit zpracovatelům využívání fairtradových surovin a zvýšit tak šanci pěstitelů prodat svou produkci za podmínek Fairtrade. Právě kakao je přitom častou složkou kompozitních produktů (sušenky, snídaňové cereálie apod.)

Třetím nejvýznamnějším fairtradovým produktem co do hmotnosti primární suroviny se v roce 2018 stala fairtradová bavlna. Přehled množství primárních surovin, z nichž byly vyrobeny fairtradové výrobky pro český a slovenský trh, včetně nárůstu jejich množství oproti roku 2017, najdete v tabulce níže. Tabulka vyčísľuje také takzvaný fairtradový příplatek, který družstva pěstitelů získala v roce 2018 z každé z uvedených surovin díky prodejem fairtradových výrobků na českém a slovenském trhu.

PRIMÁRNÍ SUROVINA*	MNOŽSTVÍ 2017 (kg)	MNOŽSTVÍ 2018 (kg)	MEZIROČNÍ ZMĚNA (%)	FAIRTRADOVÝ PŘÍPLATEK ZA ROK 2018 (Kč)
KÁVOVÁ ZRNA	650 538	930 607	+ 43 %	8 894 882
KAKAOVÉ BOBY	823 665	2 078 103	+ 152 %	8 464 554
CUKROVÁ TRTINA	111 725	111 524	- 0,18 %	147 661
BAVLNA	71 745	228 342	+ 218 %	774 708
ČAJOVÉ LÍSTKY	6 774	22 179	+ 227 %	283 567

*tabulka nezahrnuje vyčerpávající výčet všech primárních surovin, z nichž byly vyrobeny fairtradové výrobky prodané na našem trhu

Celková výše fairtradového příplatku, kterou díky prodejem v ČR a SR pěstitelé z globálního Jihu získali, za rok 2018 činí 18 571 000 Kč. (Pro srovnání, o rok dříve se jednalo o 10 648 000 Kč, meziroční nárůst tak činí 74 %.) Největší měrou se na něm přitom podílela fairtradová káva.

Pokud by veškerá kávová zrna byla upražená a použita pro přípravu espressa (7 g mleté pražené kávy), vypili by Češi a Slováci v roce 2018 celkem 111 milionů šálků fairtradové kávy (o rok dříve to bylo 74 milionů šálků).

CO DĚLÁME

– PŘEHLED AKTIVIT ZA ROK 2018

V BŘEZNU jsme se již tradičně zúčastnili Festivalu Evolution na pražském Výstavišti, kde jsme v rámci Miniveletrhu fairtradových výrobků prezentovali systém Fairtrade a výrobky českých a slovenských partnerů se známkou FAIRTRADE. V rámci doprovodného programu jsme zorganizovali panelovou diskusi na téma „Fairtrade jako marketing, nebo podpora pěstitelů?“

V DUBNU jsme se stali členy Asociace společenské odpovědnosti. Ta je největší iniciativou společenské odpovědnosti (CSR) a Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) OSN v Česku a prostřednictvím aktivního dialogu se státem významně ovlivňuje a vytváří CSR politiku a agendu udržitelného rozvoje v Česku.

Rovněž **V DUBNU** jsme již podruhé vyhlásili ocenění Fairtradový počin roku, které vyzdvihuje mimořádné aktivity podporující fair trade. Odborná porota složená z členů kampaně Fairtradová města a školy ocenila město Litoměřice za rozvojovou spolupráci s keňskou vesnicí Ndere. Cenu veřejnosti získala 8. základní škola Most za uspořádání fairtradové snědaně pro veřejnost.

V KVĚTNU jsme se zapojili do organizace Férové snědaně, celostátního happeningu na podporu Fairtrade a lokálních pěstitelů. Na více než 170 místech celé České republiky přišlo podporu pěstitelům vyjádřit přes 8000 lidí. Ve stejném měsíci jsme také na sociálních médiích spustili online kampaň 14 dní pro fair trade, jejímž smyslem je přiblížit nabídku fairtradových výrobků. Na Facebooku a Instagramu zasáhla více než 97 tisíc lidí.

V ČERVNU se konala valná hromada Fairtrade Česko a Slovensko, v rámci níž se uskutečnil seminář na téma „Aktuální výzvy v systému Fairtrade“ se zaměřením na kávu a kakao, který vedl J. Hejkrlik. Konala se také debata se členy o jejich potřebách v rámci FTČS a byla zvolena nová členka rady – Daniela Honigmann.

Znovu jsme zmapovali fairtradovou nabídku na našem trhu. **V SRPNU** jsme vydali aktualizované číslo katalogu TASTE, průvodce fairtradovými výrobky pro obchodníky a nejen pro ně. Nový TASTE jasně ukázal, že nabídla fairtradových produktů na našem trhu se od vydání prvního katalogu v roce 2016 významně rozrostla.

23. SRPNA se v bratislavském Café Berlinka konala tradiční výroční tisková konference, na níž jsme slovenská média informovali o vývoji obchodu s fairtradovými výrobky na Slovensku a o novinkách na trhu. 12. září jsme pak stejnou akci zopakovali v Praze, kde jsme informovali o situaci na českém trhu. Jak v ČR, tak na Slovensku prodeje fairtradových produktů meziročně významně vzrostly.

13. ZÁŘÍ se v pražské kavárně Parnas konalo již druhé networkingové setkání Fairtrade ČS s obchodními partnery. Kromě zástupců českých obchodníků, kteří v sortimentu mají produkty se známkou FAIRTRADE, se ho zúčastnil také ředitel Fairtrade Rakousko Hartwig Kirner, který prezentoval zajímavé zkušenosti z rakouského trhu a dopady Fairtrade v celosvětovém měřítku.

V průběhu **PRVNÍCH DVOU ŘÍJNOVÝCH TÝDNŮ** jsme uspořádali kampaň Fandíme Fairtrade. Návštěvníci kaváren, které se do kampaně zapojily, se mohli seznámit s informačními materiály o problematice Fairtrade a získat propagační předměty, jako jsou samolepky nebo placky s logem FAIRTRADE. Do kampaně se zapojilo zhruba 300 provozoven nabízejících kávu. Poprvé jsme také zorganizovali tuto kampaň pro Fairtradová města, školy a církevní sbory, které od nás dostaly balíček fairtradové kávy a materiálů, jež mohly využít na svých akcích.

V ŘÍJNU jsme se zúčastnili Mezinárodní konference Fairtradových měst v Madridu, kde jsme měli možnost se setkat s koordinátory kampaně z ostatních zemí a také se zástupci řady zapojených měst a škol.

V LISTOPADU jsme ve spolupráci s organizací NaZemi spolupřáteli čtvrtou Národní fairtradovou konferenci, na níž mimo jiné proběhla evaluace kampaně Fairtradových měst, škol a církevních sborů. Na této konferenci jsme také oznámili spolupráci s dalšími neziskovými organizacemi ze zemí V4 (Fundacja „Koalicja Sprawiedliwego Handlu“ – Fairtrade Polska, Nadácia Integra a maďarská Association of Conscious consumers). Cílem spolupráce je koordinace podpory konceptu Fairtrade ve všech čtyřech středoevropských zemích.

V průběhu **ROKU 2018** se také dále rozrostl počet subjektů zapojených do kampaní **FAIRTRADOVÁ MĚSTA A FAIRTRADOVÉ ŠKOLY**. Fairtrade Česko a Slovensko je národním koordinátorem kampaně a spolupracuje s organizací NaZemi a s Ekumenickou Akademií. Kritéria nutná pro oficiální udělení titulu Fairtradové město/Fairtradová škola splnily: Město Valašské Meziříčí (24. 5. 2018) Střední průmyslová škola stavební Valašské Meziříčí (24. 5. 2018) Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Čáslavi (31. 5. 2018)

Zvýšil se rovněž počet nově certifikovaných firem a licenčních partnerů. V roce 2018 získalo certifikaci Fairtrade celkem 6 nových firem, mezi licenční partnery přibýly společnosti Biopekárna Zemanka a Chocolate experience.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA

RADA FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO

Předseda: Ing. Jiří Hejkrlik, Ph.D., Česká zemědělská univerzita v Praze

Člen Rady: Ing. Mgr. Jiří Remr, Ph.D., MBA, FSV UK, INESAN
Členka Rady: Ing. Lenka Černínová, Ekumenická Akademie, z.s.
Člen Rady: Ing. Vojtěch Marek, BeFair, Adra, o.p.s.

ZAMĚSTNANKYNĚ

Mgr. Hana Malíková, výkonná ředitelka
Bc. Lenka Burdová, koordinátorka marketingové komunikace a sociálních médií (do 30. 10. 2018)
Lenka Dvořáková, koordinátorka kampaně Fairtradová města
Michaela Nová – licenční řízení
Bc. Eliška Kratochvílová - koordinátorka sociálních médií (od 1. 11. 2018)

FINANČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2018

VÝSLEDOVKA (V TISÍCÍCH KČ)

NÁKLADY	5113
Nákupy	619
Služby	3485
Osobní náklady	978
Ostatní náklady	4
Poskytnuté příspěvky	27

VÝNOSY	5080
Provozní dotace	600
Tržby z prodeje*	3781
Přijaté příspěvky	684
Ostatní výnosy	15

VÝSLEDEK	-33
----------	-----

*položka tržby z prodeje služeb je tvořena příjmy z licenčních poplatků

PŘEHLED DÁRCŮ V ROCE 2018

V roce 2018 nás finančně podpořili:

Česká rozvojová agentura

Fairtrade Österreich

Evropská unie (projekt EC-DEAR)

Trade Fair Live Fair

Všem dárcům za jejich příspěvek děkujeme.

Za podporu děkujeme také všem členským organizacím, dobrovolnicím a dobrovolníkům.

KONTAKT

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

Sídlo a poštovní adresa:

Botičská 1936/4

128 00 Praha 2

IČ: 71 22 66 72

Tel.: +420 734 336 592

E-mail: info@fairtrade-cesko.cz

Web: www.fairtrade-cesko.cz

Jsme registrováni u Městského soudu v Praze

pod spisovou značkou L63801

Peněžní ústav:

Fio banka

V Celnici 1028/10

117 21 Praha 1

č. ú. 2900792145/2010 (transparentní účet).

Copyright © 2019 Fairtrade Česko a Slovensko

FAIRTRADE ČESKO A SLOVENSKO, Z.S.

Botičská 1936/4

128 00 Praha 2